

Koštuřík, Pavel; Unger, Josef

Pravěké nálezy ze Šakvic, okr. Břeclav

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1982, vol. 31, iss. E27, pp. 286-290

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109623>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Die kulturelle Zugehörigkeit dieses Fundes ist mit grosser Wahrscheinlichkeit in der Lausitzer Kultur (R. BD — HA₁) zu erblicken. In hohem Masse geht es aber um ein Stück unklaren Charakters: der Ausgang fehlt und der wie zur Weite hinuntergebeugte Hals endet mit einem Kopf, der stark an den neolithischen Still erinnert (s. B. an die Köpfe der zoomorphen Freiplastiken der Kultur mit mährischer bemalter Keramik). So deutet der neue Fund auf die Möglichkeit einer Stilkontinuität hin, welche in den neolithischen und jungbronzezeitlichen zoomorphen Gefässen ihren Ausdruck fand.

Übersetzt von V. Hochmannová

Pravěké nálezy ze Šakvic, okr. Břeclav. Článek volně navazuje na studii J. Ungera, Hradištní a středověká osada u Šakvic, okr. Břeclav,¹ a doplňuje hodnocení archeologického materiálu z objektů č. 13, 17 a 20. Tyto objekty byly nalezeny v roce 1971 při zachraňovacím archeologickém výzkumu v trati „Štěpničky“.

Obsah a datování objektů

Objekt č. 13 obsahoval charakteristický archeologický materiál kultury s kanelovanou keramikou. Je to především větší hrncovitá nádoba zdobená při okraji plastikou přesekávanou páskou s poněkud zdrsněným tělem (obr. 10: 2). Další tvar představuje menší čerpák s rovným dnem (obr. 10: 1); je to rovněž charakteristická forma keramiky této kultury. Kromě keramiky obsahoval objekt tyto kosti zvířat: tur domácí (Bos primigenius f. taurus), prase domácí (Sus scrofa f. domestica) a ovce nebo koza (Ovis, Capra). Podle nálezů pravěké keramiky lze objekt jednoznačně datovat do období kultury s kanelovanou keramikou.

Objekt č. 17 obsahoval keramický materiál horákovské kultury z období halštatu (obr. 11), pouze jeden keramický fragment náleží do doby eneolitické (obr. 11: 4). Zvířecí kosti nalezené v tomto objektu pocházejí z tura domácího (Bos primigenius f. taurus), koně domácího (Equus ferus f. domestica) a z ovce nebo kozy (Ovis/Capra).

Objekt č. 20 byl nejbohatším objektem přesto, že část objektu zůstala neprozkoumána. V zásepnu sídlištní jámy se objevily keramické fragmenty kultury s moravskou malovanou keramikou z neolitického období (obr. 10, 11). Ze zvířecích kostí byly zjištěny kosti tura domácího (Bos primigenius f. taurus) a vrány nebo havrana (Corvus corone/fragilegus).

Rozbor archeologického materiálu.

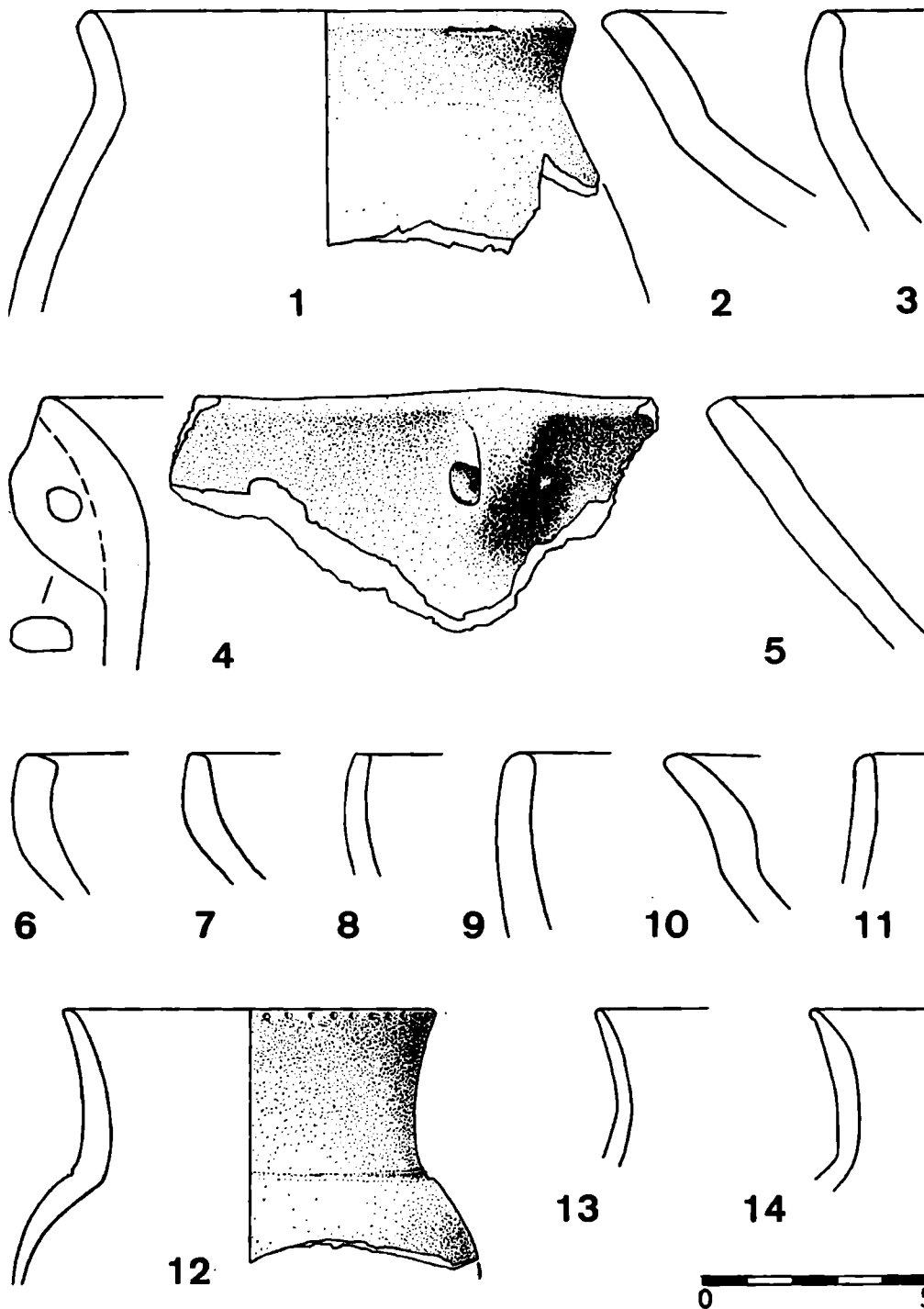
Nejstarším objektem je zřejmě objekt č. 20; obsahoval keramické fragmenty kultury s moravskou malovanou keramikou (obr. 10, 11). Po bližším zhodnocení keramických zlomků jsme došli k těmto zjištěním: Soubor obsahuje čtyři fragmenty hrnců (obr. 10: 1, 4; 11: 2, 5), které měly zaostřený (6) a seříznutý okraj (7). U dvou stěpů se okraj nezachoval. Výzdoba se objevila u tří exemplářů. Výzdoba plastická — plně ucho (51), obloukovité ucho (52) a knoflíkovitý výčnělek na výduti (12). Nejvíce keramických zlomků tvořily části mís (obr. 10: 2, 3, 5—10; 11: 1, 3). Bylo rozlišeno 10 mísovitých forem, u nichž bylo zjištěno pět okrajů zaostřených (6), jeden seříznutý (7) a čtyři rovné (8). Podle zachování byly určeny tyto varianty: 356, 370, 371, 372, 376, 377, 383 a 387.² Výzdoba nebyla zjištěna. Keramická třída „misa na nožce“ se objevuje pouze v jednom provedení (obr. 11: 9). Poslední doloženou keramickou třídou jsou pohárky (obr. 10: 11—14). Našly se ve čtyřech provedeních. Tři měly zaostřený okraj (6) a jedno provedení okraj límcovitý (5). Výzdoba se u nich soustředila přímo na okraji; tvoří ji vhloubené linie elipsovitých záseků (08). Keramický zlomek, u něhož se nedala určit keramická třída, byl zdoben na výduti obloukem (12) — obr. 10. Přítomnost vhloubené výzdoby tohoto provedení spadá na konec fáze IIa, nebo do průběhu fáze IIb.

Z období eneolitického je znám objekt č. 13 s charakteristickým obsahem keramických tvarů kultury s kanelovanou keramikou. Větší hrncovitá nádoba se zdrsněným povrchem a okrajem, který zdobí přesekávaná plastická páska, je představitelům běžné hrncovité formy této kultury. S tímto tvarem se setkáváme po celou dobu trvání kultury s kanelovanou keramikou (obr. 10: 2). Menší čerpák je rovněž typickým keramickým tvarem, ale jeho rozšíření není již tak časté a nevystupuje v celém průběhu trvání zmíněné kultury (obr. 10: 1).³ Jeho výskyt je znám až od klasičeského stupně kul-

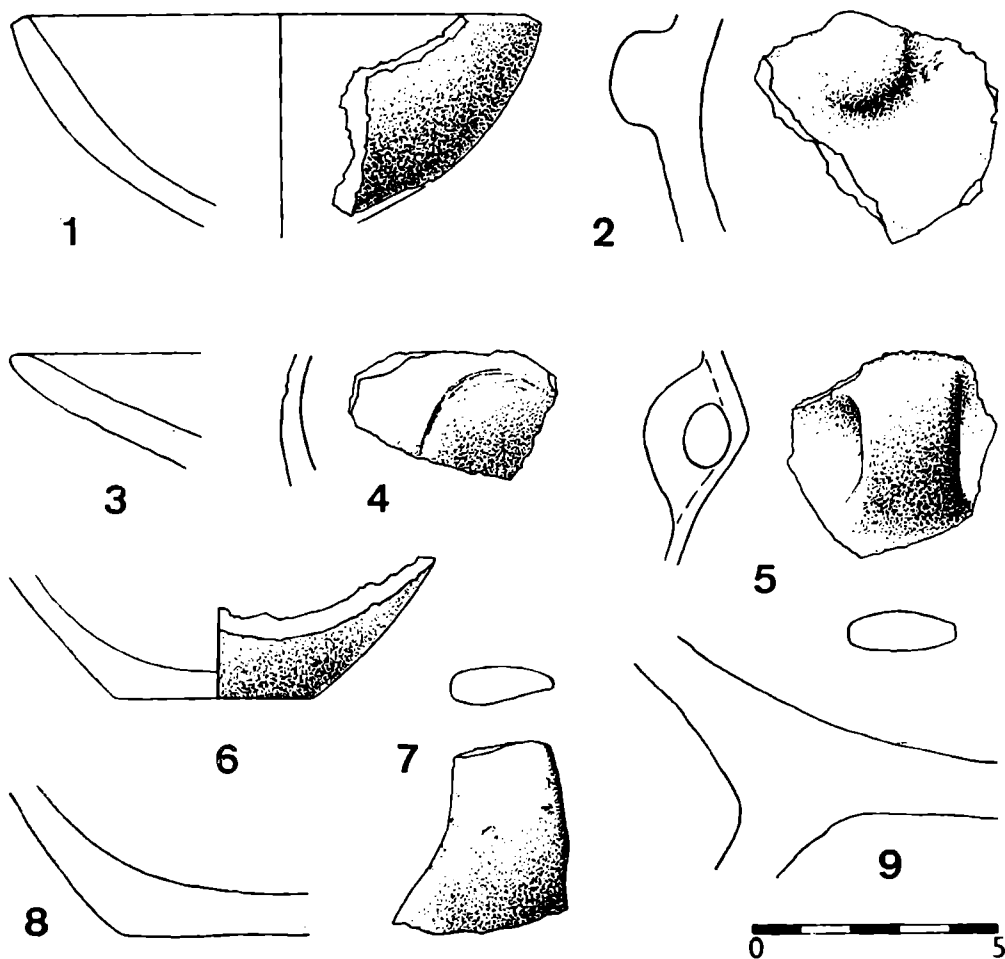
¹ J. Unger, Hradištní a středověká osada u Šakvic, okr. Břeclav, AB XXXIII—1, 1961, 65—87.

² V. Podborský—E. Kazdová—P. Koltušík—Z. Weber, Numerický kód moravské malované keramiky. Problémy deskripce v archeologii. Brno 1977, odtud převzato názvosloví a třídění keramiky.

³ J. Pavelčík, Zur Problematik der mährischen kannelierten Keramik, Symposium über die Entstehung und Chronologie der Badener Kultur, Bratislava 1978, 370, tab. 6: 5.

Obr. 10. Šakvice—„Štěpničky“, okr. Břeclav.
 Výběr keramiky z objektu č. 20. (Kresba Z. Měřinský.)

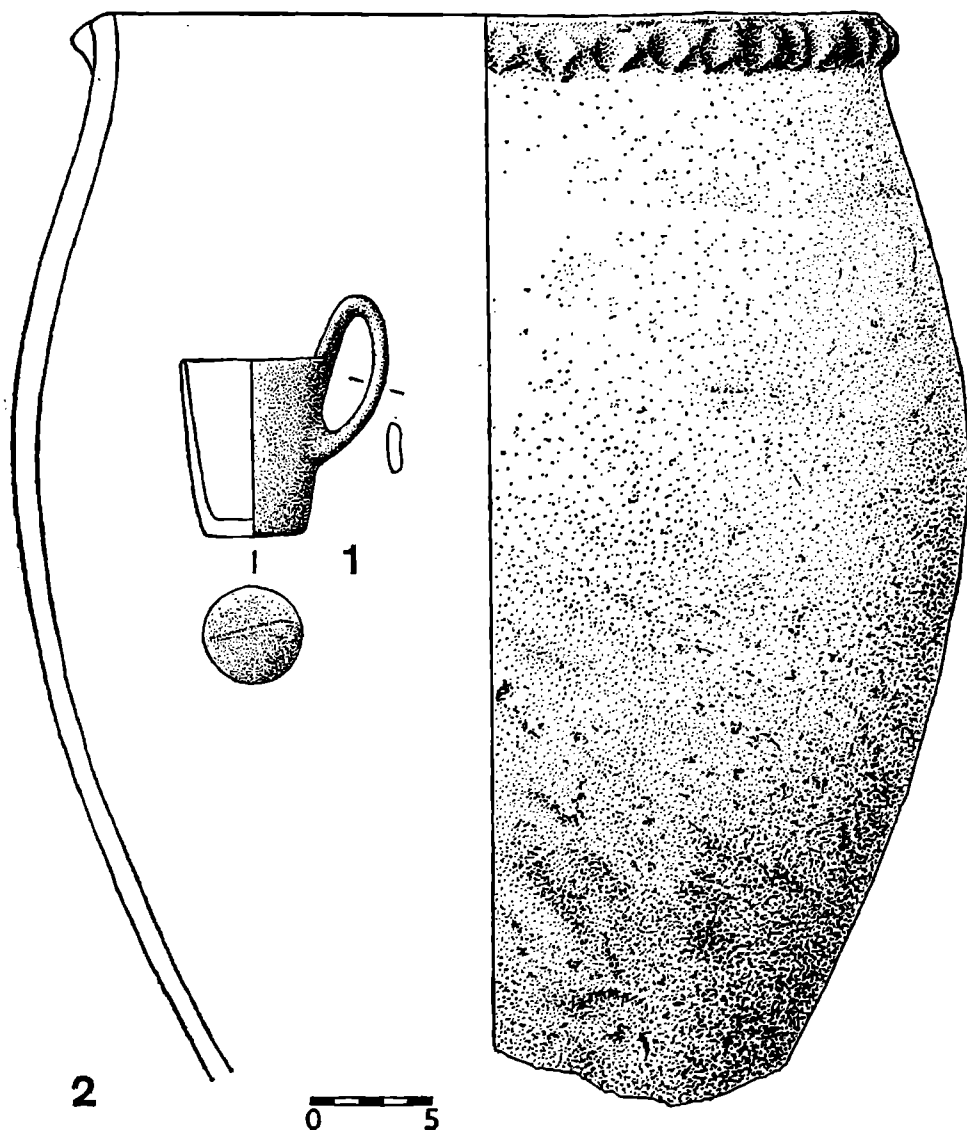

Obr. 11. Šakvice—„Štěpničky“, okr. Břeclav. Výběr keramiky z objektu č. 20.
(Kresba Z. Měřinský.)

tury s kanelovanou keramikou. S největší pravděpodobností můžeme i nálezy z objektu č. 13 řadit do tohoto období.

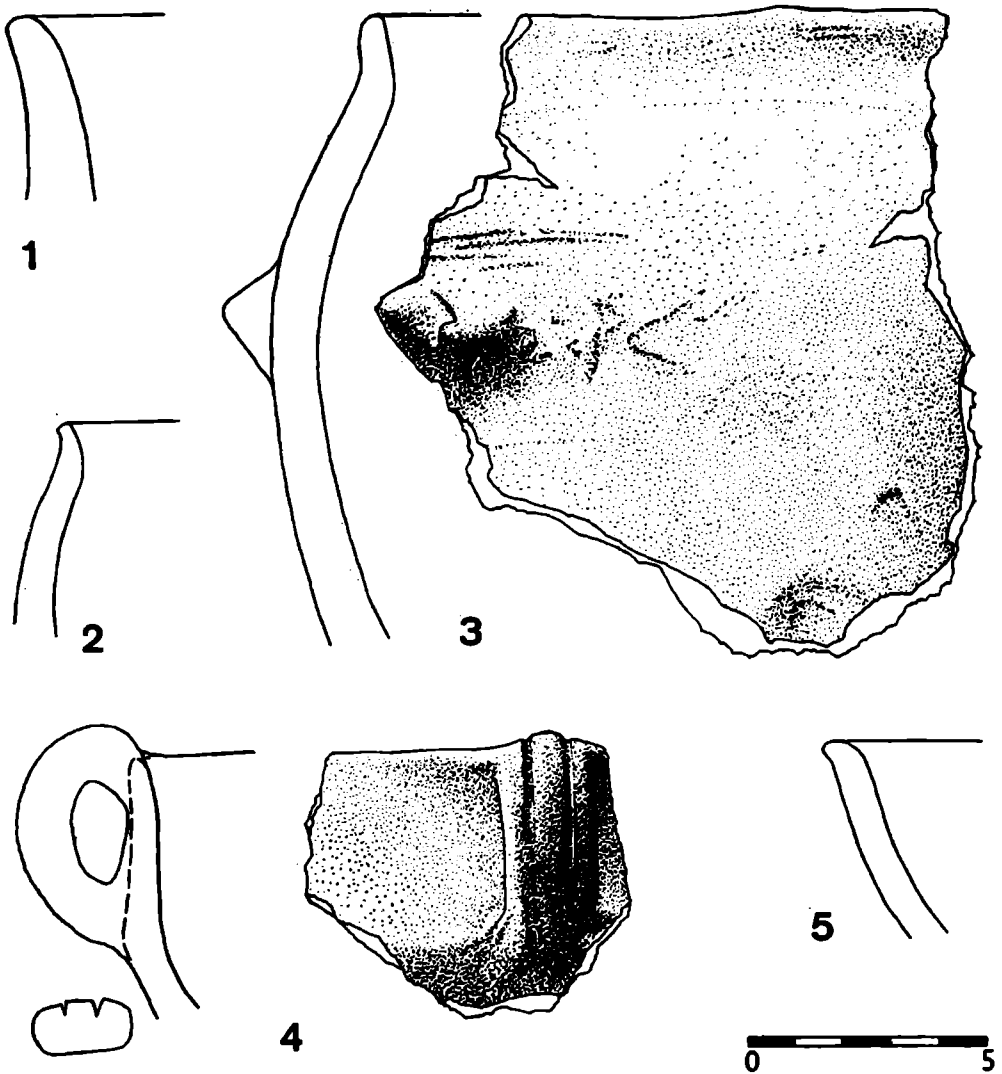
Objekt č. 17 datujeme podle keramických fragmentů do závěrečného úseku doby halštatské, kdy na území jižní Moravy žili nositelé horákovské kultury. Jim patří i nalezené keramické zlomky z různých keramických tvarů (obr. 11). Výjimkou je snad část šálku s uchem zdobeným dvěma rýhami zhotovenými technikou taženého vpichu (obr. 11: 4). V zásepu objektu se objevuje jako starší příměs, pravděpodobně z eneolitického období.

Na základě nálezů popisovaných tří sídlištních jam, které předběžně vyhodnotil již J. Unger, docházíme k závěru, že v poloze „Štěpničky“ bylo osídlení v různých obdobích pravěku a středověku. Byla to výhodně situovaná poloha na levém břehu Dyje, jež skýtala obyvatelům výhodný prostor pro založení sídliště a snad i pohřebiště.

Obr. 12. Šakvice—„Štěpničky“, okr. Břeclav. Výběr keramiky z objektu č. 13.
(Kresba Z. Měřinský.)

Находки с доисторических времен в Шаквицах. В 1971 г. Региональный музей в г. Милулов организовал спасательные археологические раскопки в Шаквицах в местоположении „Штепничи“. Кроме иных были также обследованы объекты № 13, 17, 20. На основании находок доисторической керамики исследуемый объект № 20 можно отнести к периоду культуры с моравской расписной керамикой. Объект № 13 принадлежит к энеолитической культуре с наелированной керамикой и объект № 17 является примером горавковской культуры гальштатской эпохи. В исследованных объектах был найден характерный керамический материал упомянутых культур и кости животных.

Obr. 13. Šakvice—„Štěpničky“, okr. Břeclav. Výběr keramiky z objektu č. 17.
(Kresba Z. Měřínský.)

Prähistorische Funde aus Šakvice. Im Jahre 1971 führte das Regionalmuseum in Mikulov eine Rettungsgrabung in Šakvice in der Flur „Štěpničky“ durch. Ausser anderem wurden Objekte Nr. 15, 17 und 20 untersucht. Aufgrund vom Funden prähistorischer Keramik datieren wir Objekt Nr. 20 in den Zeitabschnitt der Kultur mit mährischer bemalter Keramik, Objekt Nr. 18 reihen wir in die äneolithische Kultur mit kannellierter Keramik und Objekt Nr. 17 gehört der Horákovcer Kultur des Hallstattzeitlichen Abschnittes an. Die untersuchten Siedlungsobjekte erbrachten charakteristisches keramisches Material der erwähnten Kulturen und Tierknochen.